

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

TIESĪBU EFEKTĪVAS PIEMĒROŠANAS PROBLEMĀTIKA

**Latvijas Universitātes
72. zinātniskās konferences
rakstu krājums**

LU Akadēmiskais apgāds

Tiesību efektīvas piemērošanas problemātika : Latvijas Universitātes
72. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2014,
452 lpp.

Redkolēģija:

prof. **Jānis Rozenfelds**
prof. **Ilma Čepāne**
prof. **Sanita Osipova**
prof. **Ringolds Balodis**
prof. **Jautrīte Briede**
prof. **Valentija Liholaja**
prof. **Uldis Krastiņš**
prof. **Ārija Meikališa**
prof. **Juris Bojārs**
asoc. prof. **Jānis Kārkliņš**
asoc. prof. **Artūrs Kučs**

Literārā redaktore *Gita Bērziņa*

Maketu veidojusi *Baiba Lazdiņa*

Visi krājumā ievietotie raksti ir recenzēti.
Pārpublicēšanas gadījumā nepieciešama Latvijas Universitātes atļauja.
Citējot atsauce uz izdevumu obligāta.

© Latvijas Universitāte, 2014

ISBN 978-9984-45-855-7

AIZMUGURISKO SPRIEDUMU ATZĪŠANAS UN IZPILDES PROBLEMĀTIKA BRISELE I REGULAS SISTĒMĀ

A FEW PROBLEMS OF THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF DEFAULT JUDGMENTS UNDER THE SYSTEM OF BRUSSELS I REGULATION

Baiba Rudevska, *Dr. iur.*

Inga Kačevska, *Dr. iur.**

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Starptautisko un Eiropas tiesību zinātņu
katedras docente

Summary

This article briefly discusses the contemporary issues regarding the recognition and enforcement of a foreign judgment given in default of appearance, which disposes of the substance of the case but which does not contain any assessment of the subject matter or the basis for the action and which is devoid of any argument on the merits thereof in accordance with the Council Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. Unlike in the *Trade Agency* case decided by the Latvian courts and ECJ, the authors argue that such foreign default judgments (usually delivered by the courts of England and Wales) shall primarily be examined in accordance with Regulation's Article 34 (2) (*lex specialis*) but not Article 34 (1) (*lex generalis*).

Atslēgvārdi: aizmugurisks spriedums, Brisele I Regula, ārvalstu tiesu spriedumu atzīšana un izpilde.

Key words: Default judgment, Brussels I Regulation, recognition and enforcement of foreign judgments.

I. Aizmuguriskā sprieduma izpratne Brisele I Regulā

1. Aizmuguriskā sprieduma jēdziens

2000. gada 22. decembra Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās¹ (turpmāk – Brisele I Regula vai Regula) 34. panta 2. punkta priekštece ir 1968. gada 27. septembra Briseles konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās

* Šajā rakstā autore pauž tikai un vienīgi savu personīgo viedokli. Autore nav pārstāvējušas nevienu no iesaistītajām pusēm *Trade Agency* lietā un šo lietu analizē tikai no zinātniskā viedokļa, pamatojoties tikai uz publiski pieejamiem dokumentiem.

¹ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās. OV L 12, 16.01.2001., 1.–23. lpp.

un komerclietās² (turpmāk – Briseles konvencija), un konkrēti – tās 27. panta 2. punkts. Līdzīgs tiesiskais regulējums tiks pārmantots arī Brisele I Regulas pārskatītajā versijā – Brisele I bis Regulā.³

Tabula

Briseles konvencijas 27. panta 2. punkts	Brisele I Regulas 34. panta 2. punkts	Brisele I bis Regulas 45. panta 2. punkts
Spriedumu neatzīst [..] 2. ja atbildētājam, kas nav ieradies, dokuments, ar kuru ierosināta lieta, nav izsniegts vai paziņots noteiktā kārtībā un pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību.	Spriedumu neatzīst [..] 2. gadījumos, ja tas pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.	Pēc jebkuras ieinteresētās puses pieteikuma sprieduma atzīšana tiek atteikta: [..] b) aizmuguriska sprieduma gadījumā – ja atbildētājam netika laikus izsniegts dokuments, ar kuru celta prasība, vai līdzīgs dokuments, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumu, ja atbildētājs nav sācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad viņam bija iespējams to darīt.

No tabulas redzams, ka laika gaitā attiecīgās tiesību normas redakcija ir nedaudz grozīta. Neņemot vērā izmaiņas, šīs tiesību normas mērķis ir saglabāties – aizsargāt atbildētāja tiesības uz taisnīgu tiesu, ja spriedums taisīts bez viņa klātbūtnes.

Jāatgādina, ka neatzišanas pamatojuma pārbaude sākas tikai atzišanas un izpildes procesa otrajā posmā. Latvijā – tikai apgabaltiesā (Regulas 41. un 45. pants).

1.1. Spriedums, kas taisīts bez atbildētāja klātbūtnes

Jēdziens “bez atbildētāja klātbūtnes” nozīmē to, ka atbildētājs pats nav piedalījies procesā un viņu arī neviens tajā nav pārstāvējis. Ja atbildētājs ir ieradies uz tiesas sēdi vai lūdzis to atlikt, uzskatāms, ka viņš ir piedalījies tiesas procesā (sk. Regulas 24. pantu).⁴ Tas pats attiecas uz gadījumu, kad atbildētāju ir pārstāvējis viņa pilnvarots pārstāvis.⁵ Turpretī, ja pārstāvis nav bijis atbildētāja pilnvarots, tad var uzskatīt, ka atbildētājs nav piedalījies procesā.⁶

² 1968. gada 27. septembra Briseles Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. OV C 27, 26.01.1998., 1.–33. lpp.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un sprieduma atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (pārstrādātā versija). OV L 351, 20.12.2012., 1.–29. lpp.

⁴ Izņēmums no minētās situācijas ir noteikts Brisele I Regulas 24. panta 2. teikumā: “Šo normu nepiemēro, ja atbildētājs ieradies, lai apstrīdētu jurisdikciju, vai citai tiesai ir jurisdikcija saskaņā ar 22. pantu.”

⁵ Sk. Eiropas Savienības (bij. Kopienų) Tiesas 1993. gada 21. aprīļa spriedumu lietā C-172/91 *Volker Sonntag*, ECR [1992], p. I-01963.

⁶ Sk.: Eiropas Savienības (bij. Kopienų) Tiesas 1995. gada 10. oktobra spriedums lietā C-78/95 *Hendrikman*, ECR [1996], p. I-04943.

1.2. Procesu ierosinošā dokumenta savlaicīga izsniegšana atbildētājam

Kompetence noteikt, vai dokumenti atbildētājam ir savlaicīgi izsniegti, ir gan sprieduma izcelsmes valsts tiesai, gan tiesai, kas lemj par šāda sprieduma atzīšanu un izpildi (**dubultās kontroles metode**).

Pat tad, ja tiesa konstatē, ka atbildētājam ir piegādāts procesu ierosinošais vai tam līdzvērtīgs dokuments, tai jāpārlicinās, vai atbildētājam ir bijis **pietiekami laika** savas aizstāvības sagatavošanai. Termiņš, kas nepieciešams aizstāvības īstenošanai, sāk tecēt no tās dienas, kad dokuments atbildētājam izsniegts viņa pastāvīgajā dzīvesvietā, juridiskajā adresē vai kādā citā vietā.⁷ Vai šis laika posms ir bijis pietiekams, to noteiks atzinējvalsts tiesa, ņemot vērā katras konkrētās lietas faktiskos un juridiskos apstākļus. Svarīgi arī atzīmēt, ka atzinējvalsts tiesu nesaisīta sprieduma izcelsmes valsts nacionālie normatīvie tiesību akti – saskaņā ar tiem sprieduma izcelsmes valsts ir veikusi dokumentu izsniegšanu atbildētājam.⁸

1.3. Aizmuguriskā sprieduma pārsūdzība

Saskaņā ar Brisele I Regulas 34. panta 2. punktu atbildētājam ir pienākums **pārsūdzēt spriedumu**⁹ tā izcelsmes valstī, kad to bija iespējams darīt.

Ja atbildētājs nav pārsūdzējis (vai vismaz mēģinājis pārsūdzēt) spriedumu, tad vēlāk viņš nevarēs, pamatojoties uz Brisele I Regulas 34. panta 2. punktu, iebilst pret šī sprieduma atzīšanu un izpildi.¹⁰ Atbildētājam pārsūdzībā ir jāiebilst pret procesa norisi, norādot uz tiem apstākļiem, kādēļ viņam ir bijušas liegtas tiesības uz taisnīgu tiesu.¹¹

2. Nemotivēts aizmuguriskais spriedums kā īpašs aizmuguriskā sprieduma veids

Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) pastāvīgā judikatūra norāda uz to, ka tiesības uz taisnīgu tiesu saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas¹² 6. panta 1. daļu ietver arī tiesas pienākumu pamatot savus nolēmumus.¹³

⁷ Eiropas Savienības (bij. Kopienų) Tiesas 1981. gada 16. jūnija spriedums lietā 166/80 *Klomps v. Michel*, ECR [1981], p. 01593, para. 19; Magnus U., Mankowski P. (ed.). *European Commentaries on Private International Law. Brussels I Regulation*. München: Sellier, 2007, p. 682; Rudevska B., Kačevska I. Pētījums par Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze. 2012, § 208-212. Pieejams: <http://www.tradelaw.lv/upload/LATVIA.pdf> [aplūkots 02.03.2014.].

⁸ Heiderhoff B. *Fiktive Zustellung und Titelmobilität. Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*. 2013, Nr. 4, S. 310.

⁹ Saskaņā ar Brisele I Regulas 32. pantu “Šajā regulā *spriedums* ir visi spriedumi, kas pieņemti kādas dalībvalsts tiesā vai tribunālā, neatkarīgi no tā nosaukuma, tostarp dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana, ko veic tiesas ierēdnis” (citēts pēc ES oficiālā Regulas teksta latviešu valodā, kas gan nav perfekts). Šī panta komentāru sk.: Rudevska B., Kačevska I. Pētījums par Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze. 2012, § 31-33. Pieejams: <http://www.tradelaw.lv/upload/LATVIA.pdf> [aplūkots 02.03.2014.].

¹⁰ EST 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-420/07 *Apostolides v. Orams*, ECR [2009], p. I-035711, para. 77.

¹¹ Magnus U., Mankowski P. (ed.). *European Commentaries on Private International Law. Brussels I Regulation (2nd ed.)*, München: SELP, 2012, p. 689.

¹² 1950. gada 4. novembra Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Latvijas Vēstnesis, 1997, 13. jūnijs, Nr. 143/144. Latviešu valodā vislabākais un precīzākais tulkojums pieejams: www.echr.coe.int [aplūkots 02.03.2014.].

¹³ Sk., piemēram: Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994. gada 9. decembra spriedums lietā 18064/91 *Hiro Balani* pret Spāniju, § 27 un 2001. gada 27. septembra spriedums lietā 49684/99 *Hirvissari* pret Somiju, § 30. Pieejams: www.echr.coe.int/echr/ [aplūkots 02.03.2014.].

Dažu valstu tiesību sistēmās, piemēram, Anglijā un Velsā, spriedums var būt taisīts ne tikai aizmuguriski (*default judgment*), bet arī bez jebkādas motivācijas un neuzklausot puses. Anglijas un Velsas civilprocesā aizmugurisks spriedums ir tāds spriedums, kur lieta izskatīta bez pušu noklausīšanās un atbildētājs nav iesniedzis apstiprinājumu, ka ir saņēmis paziņojumu par procesu, vai nav iesniedzis iebildumus pret prasību.¹⁴ Naudas prasījumu gadījumos prasītājs var lūgt taisīt aizmugurisku spriedumu, aizpildot speciālu standarta veidlapu, un, pamatojoties uz to, tiesas darbinieki tālāk aizpilda paziņojumu par aizmugurisko spriedumu.¹⁵ Ja uz šo paziņojumu noteiktā termiņā netiek saņemta atbildētāja atbilde, tiek taisīts aizmugurisks spriedums. Tomēr procesā ir jābūt pārliecībai, ka atbildētājs ir saņēmis tiesas sūtītos dokumentus.

Tiesību zinātnē līdz šim tika norādīts, ka šādi aizmuguriskie nemotivētie spriedumi nedrīkstētu ietilpt Brisele I Regulas 32. panta tvērumā, jo, ja parādnieks neierodas, pieteicēja argumenti tiesā tiek automātiski pieņemti,¹⁶ tiesai tos neskatot pēc būtības. Tomēr EST savā 2012. gada 6. septembra spriedumā lietā *Trade Agency* būtībā pieļāva Brisele I Regulas mehānisma piemērošanu šādiem aizmuguriskiem nemotivētiem spriedumiem.¹⁷

II. Aizmugurisko spriedumu atzīšanas un izpildes problēmjaudājumi

1. *Lex specialis* un *lex generalis* nošķiršanas nepieciešamība

Trade Agency lietā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments (turpmāk – Senāts) ar 2010. gada 10. novembra lēmumu uzdeva divus prejudiciālos jautājumus EST. Interesants bija tieši otrais jautājums: “Vai tāds aizmugurisks tiesas spriedums, ar kuru lieta izspriesta pēc būtības, nevērtējot ne prasības priekšmetu, ne pamatu, un kurā nav norādīts neviens arguments par prasības pamatotību pēc būtības, atbilst *Eiropas Savienības Pamattiesību hartas* 4. pantam un nepārkāpj šajā tiesību normā paredzētās atbildētāja tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā tiesā.”¹⁸ Uzdodot šo prejudiciālo jautājumu, Senāts patiesībā vēlējās noskaidrot, vai Anglijas tiesas nemotivēts aizmugurisks spriedums (*default judgment*) ir vai nav pretrunā ar Latvijas publisko kārtību (*ordre public*), un tādējādi tā atzīšana un izpilde Latvijā varētu tikt atteikta, pamatojoties uz Brisele I Regulas 34. panta 1. punktu.^{19, 20}

¹⁴ Civil Procedure Rules 1998, 12.1. p. Pieejams: <http://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part12> [aplūkots 02.03.2014.].

¹⁵ Sime S. A practical Approach to Civil Procedure. Oxford University Press, 2013, § 13.13.

¹⁶ Gaudemet-Tallon H. Compétence et exécution des jugements en Europe. 4e édition. Paris: L.G.D.J., 2010, p. 376; Rudevska B., Kačevska I. Pētījums par Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze. 2012, § 92-93. Pieejams: <http://www.tradelaw.lv/upload/LATVIA.pdf> [aplūkots 02.03.2014.].

¹⁷ EST 2012. gada 6. septembra spriedums lietā C-619/10 *Trade Agency*, ECR [2012], p. I-00000, para. 62.

¹⁸ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010. gada 10. novembra lēmums lietā Nr. SKC-1167/2010 (turpmāk – Senāta lēmums Nr. SKC-1167/2010). Pieejams: www.at.gov.lv [aplūkots 02.03.2014.].

¹⁹ Saskaņā ar Brisele I Regulas 34. panta 1. punktu spriedumu neatzīst: “ja šāda atzīšana ir klaji pretrunā tās dalībvalsts publiskajai kārtībai, kurā atzīšana prasīta”.

²⁰ Sk. Senāta lēmuma Nr. SKC-1167/2010 4.2.3. punktu.

Ņemot vērā to, ka aizmugurisko spriedumu atzīšanas un izpildes noraidīšanas pamats minēts tieši Brisele I Regulas 34. panta 2. punktā (sk. šī raksta I daļu), rodas jautājums, kādēļ Senāts nolēma skatīt aizmuguriskā nemotivētā sprieduma jautājumu caur publiskās kārtības izņēmuma normu – 34. panta 1. punktu?

No tabulas redzams, kā laika gaitā ir ticis izmainīts Briseles konvencijas 27. panta 2. punkts (kas šobrīd ir pašreizējais Brisele I Regulas 34. panta 2. punkts) par atbildētāja informēšanas fakta pārbaudi nolēmuma atzīšanas procesā. Atšķirībā no Brisele I Regulas 34. panta 2. punkta, Briseles konvencijas 27. panta 2. punktā neatrodam ne mazāko norādi uz nolēmuma pārsūdzēšanas nepieciešamību tā izcelsmes dalībvalstī. Pēc savas būtības un mērķa abas minētās tiesību normas (t. i., gan Briseles konvencijas 27. panta 2. punkts, gan Regulas 34. panta 2. punkts) ir procesuālās publiskās kārtības sastāvdaļa, un kā tādas tās ir uzskatāmas par speciālajām tiesību normām (*lex specialis*) attiecībā pret Briseles konvencijas 27. panta 1. punktu vai Regulas 34. panta 1. punktu (*lex generalis*). Līdz ar to metodoloģiski pareizi būtu nemotivēto aizmugurisko spriedumu jautājumu vispirms subsumēt Regulas 34. panta 2. punktam un tikai tad, ja tas nedod nekādu rezultātu – piemērot Regulas 34. panta 1. punktu.

Jāatzīmē, ka *Trade Agency* lietā uzreiz tika piemērots Regulas 34. panta 1. punkts, kas, pēc autoru domām, nebija īsi pareizi, jo, **pirmkārt**, šajā lietā runa bija par aizmugurisko spriedumu, un, **otrkārt**, aizmuguriskais spriedums nebija motivēts, un tādēļ atbildētājam bija jābūt iespējai to pārsūdzēt attiecīgajā Anglijas tiesā.^{21, 22} Līdz ar to, ja jau Regulas 34. panta 2. punkts attiecībā uz aizmuguriskiem spriedumiem ir speciālā tiesību norma, tad *Trade Agency* lietā Anglijas tiesas nemotivētā aizmuguriskā sprieduma atzīšana un izpilde Latvijā bija jāskata vispirms caur Regulas 34. panta 2. punktu, nevis publiskās kārtības izņēmumu (34. panta 1. punkts). Diemžēl gan EST ģenerālvokāte J. Kokote (*J. Kokott*) savos secinājumos,²³ gan EST savā 2012. gada 6. septembra spriedumā²⁴ atsaucās tieši uz publiskās kārtības izņēmumu (t. i., Regulas 34. panta 1. punktu), tajā pašā laikā faktiski citējot Regulas 34. panta 2. punkta pēdējo palīgteikumu: “[..] jo nav bijusi iespēja to lietderīgi un efektīvi pārsūdzēt”.²⁵ Regulas 34. panta 2. punkta piemērošana būtu bijusi pietiekama, proti, Senātam būtu jāpārbauda: 1) vai atbildētājam *Trade Agency* procesu ierosinošais dokuments bija uzrādīts pietiekami laicīgi, lai tā varētu nodrošināt sev aizstāvību; ja nē – tad: 2) vai atbildētāja bija uzsākusi aizmuguriskā sprieduma pārsūdzēšanas procedūru Anglijā, kad to bija iespējams darīt, t. i., atbildētājam Anglijā bija jābūt iespējai lietderīgi un efektīvi pārsūdzēt šo Anglijas tiesas nemotivēto aizmugurisko spriedumu.

²¹ Situācija būtu savādāka, ja attiecīgais spriedums nebūtu aizmugurisks, taču tajā pašā laikā tas būtu nemotivēts – tad būtu piemērojams Regulas 34. panta 1. punkts par publiskās kārtības izņēmumu.

²² Sk. arī: Rudevskā B. Zur Frage der Anerkennung und Vollstreckung eines englischen Versäumnisurteils (default judgment) in Lettland. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, 2014, Nr. 1, S. 86.

²³ EST ģenerālvokātes J. Kokotes (*J. Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumi lietā C-619/10, *Trade Agency*, paras. 96, 97.2. Pieejams: www.europa.eu [aplūkots 02.03.2014.].

²⁴ EST 2012. gada 6. septembra spriedums lietā C-619/10 *Trade Agency*, ECR [2012], p. I-00000, rezolutīvās daļas 2. punkts.

²⁵ Sk. turpat, kā arī EST ģenerālvokātes J. Kokotes (*J. Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumus lietā C-619/10, *Trade Agency*, paras. 96, 97.2.

Regulas 34. panta 2. punkta interpretācijā ļoti svarīgi ir zināt, ka ar vārdkopu “procesu ierosinošais dokuments vai tam līdzvērtīgs dokuments” ir jāsaprot ne tikai prasības pieteikums, bet arī pats aizmuguriskais spriedums.²⁶

2. Atbildētāju un prasītāju biežāk pieļautie trūkumi

2.1. Atbildētāju pieļautie trūkumi

Saskaņā ar Brisele I Regulas 34. panta 2. punktu atbildētājiem tomēr ir jāņem vērā, ka nemotivēts aizmugurisks spriedums vispirms ir jāpārsūdz (vai vismaz jāmēģina pārsūdzēt) tā izcelsmes dalībvalstī. **Efektīva** pārsūdzība nozīmē to, ka atbildētājam ir jābūt iespējai efektīvi izmantot pieejamās sprieduma pārsūdzības iespējas, cita starpā uzzinot arī aizmuguriskā sprieduma pamatojumu.²⁷ Savukārt **lietderīga** pārsūdzība nozīmē, ka atbildētājam ir jāvar saprast, par kādiem faktiem un tiesību jautājumiem viņam ir jāizsakās, lai aizmuguriskā sprieduma pārsūdzība būtu veiksmīga. Tātad, jo mazākas prasības ir sprieduma pamatojumam, jo mazākām prasībām ir jābūt arī šāda sprieduma pārsūdzības pamatojumam.²⁸

Attiecībā uz pārsūdzības iesniegšanas **brīdi** atbildētājiem ir jāņem vērā, ka pārsūdzība var tikt iesniegta ne tikai uzreiz pēc aizmuguriskā nolēmuma saņemšanas un pirms atzīšanas un izpildes procesa uzsākšanas, bet arī pēc tam, kad atbildētājs jau ir saņēmis izpildes dalībvalsts tiesas atzīšanas un izpildes (eksekvatūras) lēmumu, tādējādi tikai tad uzzinot, ka pret viņu citas dalībvalsts tiesā bijusi ierosināta tiesvedība un ir taisīts aizmugurisks spriedums.²⁹

Diemžēl daudzi atbildētāji savu aizstāvības taktiku sāk īstenot tikai aizmuguriskā nolēmuma atzīšanas un izpildes dalībvalstī, cerot, ka izpildes dalībvalsts tiesa noraidīs šāda nolēmuma atzīšanu un izpildi, pamatojoties uz Brisele I Regulas 34. panta 2. punktu.

2.2. Prasītāju pieļautie trūkumi

Prasītājiem būtu vispirms jāizvērtē iespēja, vai aizmugurisko nemotivēto ārvalsts tiesas spriedumu var apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu (turpmāk – EIR).³⁰ 2004. gada 21. aprīļa Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem

²⁶ Sk.: Eiropas Savienības (bij. Kopien) Tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-283/05 *ASML*, ECR [2006], p. I-12041, paras. 42, 43, 44, 49; Rudevskā B. Zur Frage der Anerkennung und Vollstreckung eines englischen Versäumnisurteils (default judgment) in Lettland. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, 2014, Nr. 1, S. 87; EST ģenerālvokātes J. Kokotes (*J. Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumi lietā C-619/10, *Trade Agency*, para. 62.

²⁷ EST ģenerālvokātes J. Kokotes (*J. Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumi lietā C-619/10, *Trade Agency*, para. 85; EST 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-283/05 *ASML*, ECR [2006], p. I-12041, para. 35.

²⁸ Turpat, para. 86; Bach I. EuGVVO: Kontrolle einer in einem anderen Mitgliedstaat ergangenen Entscheidung durch das Vollstreckungsgericht. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (EuZW)*, 2012, Heft 23, S. 916, 917.

²⁹ Brisele I Regulas 42. panta 2. punkts; Eiropas Savienības (bij. Kopien) Tiesas 2006. gada 14. decembra spriedums lietā C-283/05 *ASML*, ECR [2006], p. I-12041, para. 32; EST ģenerālvokātes J. Kokotes (*J. Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumi lietā C-619/10, *Trade Agency*, paras. 58-62.

³⁰ Sk. arī: Bach I. EuGVVO: Kontrolle einer in einem anderen Mitgliedstaat ergangenen Entscheidung durch das Vollstreckungsgericht. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (EuZW)*, 2012, Heft 23, S. 917; Roth H. Der Einwand der Nichtzustellung des verfahrenseinleitenden Schriftstücks (Art. 34 Nr. 2, 54 EuGVVO) und die Anforderungen an Versäumnisurteile im Lichte des Art. 34 Nr. 1 EuGVVO. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, 2013, Heft 5, S. 404.

prasījumiem³¹ (turpmāk – Regula Nr. 805/2004), 3. panta 1. punkta b) apakšpunkts pieļauj par EIR apstiprināt arī aizmuguriskus nemotivētus spriedumus,³² t. sk. angļu *default judgment*. Protams, sprieduma apstiprināšanā par EIR ir nepieciešams, lai tiktu izpildītas arī visas Regulas Nr. 805/2004 6. panta 1. punktā norādītās prasības, t. sk. ievēroti minimālie procesuālie standarti (sk. Regulas III nodaļu).

Trade Agency lietā prasītājs vairāk nekā trīs gadus tiesājās par angļu *default judgment* atzīšanu un izpildi Latvijā saskaņā ar Brisele I Regulu.

Secinājumi

Brisele I Regula paredz atzīt un izpildīt arī nemotivētus aizmuguriskus ārvalstu tiesu spriedumus, piemēram, Anglijas tiesu taisītos *default judgment*. Latvijas tiesas ar šo problēmjautājumu saskārās *Trade Agency* lietā.

No metodoloģijas viedokļa šādi ārvalstu tiesu spriedumi sākotnēji būtu jāvērtē saskaņā ar Brisele I Regulas 34. panta 2. punktu, nevis 1. punktu.

Savu tiesību aizsardzībai atbildētājiem šādi aizmuguriskie spriedumi vispirms ir jāmēģina pārsūdzēt to izcelsmes valstī, neatstājot savu interešu aizsardzību uz vēlāku laiku atzīšanas un izpildes procesā.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem. OV L 143, 30.04.2004., 15.–39. lpp. (angļu val.); Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 7. sēj., 38.–62. lpp.

³² Jēdziens “spriedums” ir skaidrots Regulas Nr. 805/2004 4. panta 1. punktā: “Spriedums ir jebkurš nolēmums, kas pieņemts kādas dalībvalsts tiesā, neatkarīgi no nolēmuma nosaukuma, kas tostarp var būt dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī tiesas sekretāra pieņemts lēmums par izdevumu vai izmaksu noteikšanu.”